

UNIVERSITI SAINS ISLAM MALAYSIA
جامعة العلوم الإسلامية الماليزية
ISLAMIC SCIENCE UNIVERSITY OF MALAYSIA

KE ARAH PENUBUHAN BADAN PEGUAM SYARIE MALAYSIA

www.zulkiflihasan.com

10 NOVEMBER 2017

KONVENTSYEN NASIONAL PEGUAM SYARIE MALAYSIA KALI KE-EMPAT (4)
Memprofesionalkan Peguam Syarie

ISI KANDUNGAN

- 1-Pendahuluan
- 2-Sorotan Literatur
- 3-Amalan Guaman Syarie dan Tadbir Urus sedia ada
- 4-Amalan Guaman di negara-negara lain
- 5-Bar Malaysia
- 6- Apa itu Badan Peguam Syarie?
- 7- Mengapa Perlu diwujudkan badan Peguam Syarie Malaysia?
- 8-Apakah Pendekatan Penubuhan Badan Peguam Syarie?
- 9- Peranan Badan Peguam Syarie
- 10- Penubuhan BPS dari Perspektif Maqasid al-Syariah
- 11-Kesimpulan

PENDAHULUAN

- Selaras dengan perkembangan sistem perundangan Syariah, amalan guaman Syarie di Malaysia juga memerlukan penambahbaikan daripada semasa ke semasa.
- Di antara usaha ke arah penambahbaikan amalan guaman Syarie di Malaysia, ialah cadangan ke arah penubuhan Badan Peguam Syarie (BPS). Sehingga hari ini, idea penubuhan Badan Peguam Syarie Malaysia masih belum dapat direalisasikan. Walaupun telah ada usaha awal ke arah penubahannya sama ada dari pihak kerajaan mahupun pengamal undang-undang Syarie, namun ia masih di peringkat idea dan memerlukan usaha berterusan secara serius ke arah penubahannya.

SOROTAN LITERATUR

- Idea penubuhan BPS bukanlah merupakan suatu perkara baru. Idea ini telah disuarakan oleh banyak pihak terutamanya daripada mereka yang terlibat secara langsung dengan perundangan Syariah di Malaysia. Bahkan, idea ini pernah mendapat perhatian pimpinan negara di mana YAB Perdana Menteri Malaysia menyebut dengan jelas sokongan kerajaan dalam merealisasikan BPS dan akan menyegerakan satu akta khusus mengenai Peguam Syarie akan digubal. Tan Sri Syeikh Ghazali Abdul Rahman telah menyatakan bahawa kerajaan telah lama menyedari keperluan menubuhkan BPS sama seperti Bar Malaysia bagi mengawal selia Peguam Syarie. Dalam pada itu, sudah terdapat beberapa kajian, makalah dan penulisan mengenai BPS khususnya dari aspek perundangan dan kerangka perlembagaan.
- Sorotan literatur keseluruhannya seakan menunjukkan keperluan kepada penubuhan sebuah badan profesional bagi Peguam Syarie. Ini bagi memastikan Peguam Syarie ditadbir urus dan dikawal selia oleh sebuah badan profesional yang berautoriti menerusi akta khusus. Idea penubuhan BPS ini secara umumnya boleh dilaksanakan menerusi dua pendekatan iaitu menerusi penggubalan akta khusus profesi guaman Syarie atau hanya pindaan kepada Akta Profesional Undang-undang 1976 (Akta 166). Kedua-dua pendekatan ini membolehkan Peguam Syarie ini ditadbir urus dan dikawal oleh badan khusus yang mempunyai kuasa dari sudut undang-undang.

Badan Profesional Di Malaysia

- Malaysian Institute Of Accountants (MIA);
- Malaysian Institute Of Certified Public Accountants (MICPA);
- Institution of Engineers Malaysia;
- Lembaga Jurutera Malaysia,
- Lembaga Arkitek Malaysia,
- Lembaga Juruukur Bahan Malaysia;
- Lembaga Juruukur Tanah Malaysia;
- Lembaga Penilai,
- Penaksir dan Agen Hartanah;
- Institution Of Surveyors Malaysia,
- Majlis Perubatan Malaysia (MMC),
- Majlis Pergigian Malaysia,
- Lembaga Farmasi Malaysia dan
- Bar Malaysia.

Ciri-ciri Badan Profesional

- .. Sesebuah badan profesional ditubuhkan bagi meningkatkan pengetahuan dan amalan menerusi pembangunan, kaedah-kaedah amalan, standard amalan termasuk aspek teknik dan etika. Badan profesional perlu memainkan peranan dengan keyakinan dan kepercayaan masyarakat dengan standard amalan dan memelihara serta melindungi maslahah umum.
- . Badan profesional adalah sebuah entiti dan komuniti yang ahlinya memiliki pengetahuan ikhtisas. Pengetahuan ikhtisas ini adalah sangat penting kepada masyarakat dan hanya mereka yang memiliki kelayakan ikhtisas itu yang boleh menjadi ahli sebuah badan profesional. Pengamal profesion mesti mendapat pentaulahan atau diterima masuk sebagai ahli badan profesional tersebut. Badan profesional ini juga akan memastikan standard profesional ahlinya akan sentiasa dipertingkatkan menerusi latihan berterusan.
- . Bagi memastikan ia boleh berfungsi dengan efisien badan profesional adalah entiti yang bebas dan mempunyai autonomi tersendiri. Badan profesional mesti bebas untuk membuat keputusan dan penilaian mengenai hal ehwal profesi.
- . Badan profesional mesti berautoriti dan memiliki kuasa tertentu untuk mengawal dan mentadbir ahlinya dan ini termasuk etika profesional keahlian. Badan profesional menentukan standard amalan menerusi peraturan-peraturan yang disepertujui oleh ahlinya.

Badan Peguam Syarie atau Majlis Peguam Syarie

- Dalam konteks Akta Profesion Undang-undang 1976, Bar Malaysia mempunyai peranan untuk mengawal selia, memelihara dan meninggikan lagi standard profesi undang-undang sepetimana diperuntukkan oleh seksyen 41-46. Manakala Majlis Peguam pula merujuk kepada badan eksekutif yang menguruskan, mentadbir, menyelaras dan melaksanakan fungsi-fungsi Bar Malaysia.
- Begitu juga dengan Majlis Peguam Syarie, ia berfungsi bagi tujuan pengurusan hal ehwal Badan Peguam Syarie Malaysia. Oleh itu, Badan Peguam Syarie Malaysia adalah badan profesional yang mempunyai kuasa-kuasa tertentu mengawal selia semua Peguam Syarie di Malaysia. Manakala Majlis Peguam Syarie pula adalah badan yang melaksanakan fungsi-fungsi Badan Peguam Syarie. Bagi melaksanakan fungsi ini, Majlis Peguam Syarie dianggotai oleh sebilangan ahli yang dilantik menerusi pengundian yang akan menjalankan fungsi Badan Peguam Syarie sepetimana diperuntukkan oleh APGS.

Peguam Syarie v Pengamal Syarie

- Bagi Majlis Peguam, mereka membezakan istilah Peguam Syarie dan juga Pengamal Syarie. Pengamal Mahkamah Syariah yang bukan peguambela dan peguamcara dikenali sebagai Pengamal Syarie. Ini adalah kerana Pengamal Syarie tidak tertakluk kepada peruntukan-peruntukan di bawah Akta Profesional Undang-undang 1976 dan Kaedah-kaedahnya. Pengamal Syarie juga hanya boleh menghadiri kes-kes di Mahkamah Syariah sahaja.
- Keputusan Majlis Peguam Bab 15, Perenggan 15.01: '*A Syariah Practitioner shall not be a sole proprietor, a partner, a consultant or a legal assistant of a law firm, unless he/she is also an Advocate and Solicitor and holds a valid practising certificate*'. Perenggan 15.02: '*All the Rulings shall apply to Syariah Practitioners in the course of their Syariah practice if such Syariah Practitioners are also Advocates and Solicitors*'.

Bilangan Peguam Syarie 2017

Negeri	Bilangan Peguam Syarie
Wilayah Persekutuan	506
Selangor	400
Negeri Sembilan	247
Pulau Pinang	213
Perak	210
Pahang	202
Melaka	198
Johor	193
Kedah	117
Sarawak	117
Sabah	99
Terengganu	89
Perlis	89
Kelantan	88
Jumlah	2768

Bilangan Ahli PGSM Setakat 2017

Negeri	Bilangan Ahli
Johor	71
Selangor	66
Wilayah Persekutuan	53
Negeri Sembilan	49
Melaka	35
Pulau Pinang	30
Kedah	20
Perak	20
Perlis	12
Jumlah	356

Bilangan Peguambela dan Peguamcara dan Firma Guaman 2017

Negeri	Peguambela dan Peguamcara	Firma Guaman
Wilayah Persekutuan	7571	2145
Selangor	4572	2214
Negeri Sembilan	573	247
Pulau Pinang	1668	652
Perak	992	443
Pahang	523	216
Melaka	653	239
Johor	747	747
Kedah	612	302
Terengganu	359	142
Perlis	67	30
Kelantan	569	217
Jumlah	18,906	7637

Ratio Peguambela Peguamcara : Penduduk

Negara	Bilangan Ahli
Amerika Syarikat	1: 250
Australia NSW	1: 274
Australia Victoria	1: 308
Australia Sydney	1: 175
Hong Kong	1: 1000
India	1: 930
Japan	1: 4618
Korea Selatan	1: 3891
Singapura	1: 1203
United Kingdom	1: 500
Malaysia (Semenanjung)	1: 1518
Malaysia (Sabah)	1: 7658
Malaysia (Sarawak)	1: 3770
Malaysia (Peguam Syarie) * (Penduduk Muslim)	1: 6864

Peguam Syarie v Peguambela dan peguamcara

Pada 2011 direkodkan hanya lebih kurang 2114 Peguam Syarie dan pada 2017 ia meningkat kepada 2768. Nisbah atau ratio Peguam Syarie bagi lebih kurang 19 juta umat Islam di Malaysia yang mewakili 61.3% rakyat Malaysia adalah 1: 6864 berbanding peguambela dan peguamcara iaitu 1: 1606. Statistik juga menunjukkan penumpuan peguambela dan peguamcara termasuk Peguam Syarie di lembah kelang iaitu Wilayah Persekutuan dan Selangor.

Jumlah Peguam Syarie yang berdaftar di negeri-negeri ialah 2768. Walaubagaimanapun angka ini sebenarnya tidak mewakili jumlah Peguam Syarie yang sebenar kerana ia berdasarkan senarai berdaftar di negeri-negeri dan ada kemungkinan terdapat nama yang sama di mana Peguam Syarie tersebut beramat di beberapa buah negeri di Malaysia. Wilayah Persekutuan merekodkan bilangan Peguam Syarie paling ramai diikuti Selangor dan Negeri Sembilan. Terengganu, Perlis dan Kelantan mewakili negeri yang paling sedikit bilangan Peguam Syarie.

Firma guaman bagi peguambela dan peguamcara adalah berjumlah 7637 dan ia juga tertumpu di lembah kelang, Selangor dan Wilayah Persekutuan termasuk Pulau Pinang dan Johor. Setakat ini, adalah agak sukar untuk mendapatkan data bilangan sebenar firma guaman Syarie dan Peguam Syarie yang didaftarkan di negeri-negeri.

Amalan Guaman di Negara-Negara Iain

- Dapatan awal menunjukkan bahawa, tidak terdapat satu badan profesional khusus yang mengawal Peguam Syarie di negara-negara yang dirujuk (Arab Saudi, Brunei, Indonesia, Kuwait, Singapura, Jordan, Pakistan)
- Badan profesional bagi peguam di negara-negara tersebut adalah berbentuk umum dan tidak mengkhususkan kepada Peguam Syarie.
- Di Singapura, Akta Pentadbiran Undang-undang Muslim 1966 membenarkan peguambela dan peguamcara beramal di Mahkamah Syariah. Peguam-peguam yang beramal di Mahkamah Syariah ini dikawal selia oleh Persatuan Undang-Undang Singapura.

AMALAN GUAMAN SYARIE DAN TADBIR URUS SEDIA ADA

- Umumnya, tidak terdapat catatan atau penulisan yang komprehensif mengenai sejarah wujudnya amalan guaman Syarie.
- Kes *Ramah v Laton* (1927) 6 FMSLR 128 misalnya membuktikan bahawa undang-undang Syariah telah diiktiraf sebagai ‘law of the land’ sekali gus menunjukkan amalan guaman Syarie itu telah mula wujud walaupun bukan dalam bentuk yang rasmi atau tersusun seperti hari ini.
- Dalam konteks hari ini, amalan guaman Syarie di Malaysia masih bersifat kenegerian iaitu ia bergantung kepada tadbir urus dan governan berdasarkan enakmen dan peraturan negeri-negeri.
- Masih tidak terdapat badan berpusat atau satu badan profesional yang mengawal dan mentadbir Peguam Syarie di Malaysia. Ini menimbulkan beberapa isu berbangkit yang sehingga hari ini masih perlu diselesaikan.

Undang-Undang berkaitan Peguam Syarie Negeri-Negeri

- Umumnya, peruntukan berkaitan Peguam Syarie terletak di bawah Enakmen Pentadbiran Agama Islam dan Enakmen Mahkamah Syariah. Enakmen Pentadbiran Agama Islam Negeri-Negeri memperuntukkan kuasa kepada Majlis untuk membuat peraturan bagi tatacara, kelayakan dan fi bagi penerimaan masuk Peguam Syarie dan bagi mengawal selia, mengawal dan menyelia kelakuan Peguam Syarie.
- Hampir kesemua negeri di Malaysia sudah mempunyai Kaedah-kaedah Peguam Syarie masing-masing. Hanya negeri Sabah sahaja yang belum mempunyai undang-undang kecil berkaitan Peguam Syarie. Namun begitu, rujukan umum kepada Peguam Syarie terdapat dalam Seksyen 32, Enakmen Mahkamah Syariah (Sabah) 2004.

Enakmen dan Akta Pentadbiran Agama Islam dan Kaedah-kaedah Peguam Syarie Negeri-negeri

Enakmen/Akta	Seksyen	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie
Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Johor) 2003.	80	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie (Johor), 2015.
Enakmen Mahkamah Syariah (Kedah) 2008.	46	Peraturan-Peraturan Peguam Syarie (Kedah), 2016.
Enakmen Pentadbiran Mahkamah Syariah (Kelantan) 1982.	18	Kaedah-kaedah Peguam Syarie (Kelantan), 2000.
Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Melaka) 2002.	68	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie (Melaka), 1989.
Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Negeri Sembilan) 2003.	80	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie (Negeri Sembilan), 2003.
Enakmen Undang-Undang Islam (Pahang) 1991.	66	Peraturan-Peraturan Peguam Syariah (Pahang) 1995.
Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Perak) 2004 (Pindaan 2009).	69	Kaedah-kaedah Peguam Syarie (Perak), 2003.
Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Perlis) 2006.	80	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie (Perlis), 1995.
Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Pulau Pinang) 2004.	80	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie (Pulau Pinang), 1997.
Enakmen Mahkamah Syariah (Sabah) 2004	32	-
Enakmen Mahkamah Syariah (Sarawak) 2001.	28	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie (Sarawak), 1992.
Enakmen Pentadbiran Agama Islam (Selangor) 2003.	80	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie (Selangor), 2008.
Enakmen Pentadbiran Hal Ehwal Agama Islam (Terengganu) 2001	57	Kaedah-Kaedah Peguam Syar'i (Terengganu), 2015.
Enakmen Pentadbiran Undang-Undang Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1992	59	Kaedah-Kaedah Peguam Syarie (Wilayah Persekutuan) 1992. ¹⁷

Jawatankuasa Peguam Syarie Negeri-Negeri

- Tadbir urus Peguam Syarie juga diselia oleh Jawatankuasa Peguam Syarie Negeri-Negeri. Ini termasuk hal ehwal disiplin dan etika Peguam Syarie.
- Kaedah-kaedah Peguam Syarie Negeri-Negeri mempunyai persamaan dan perbezaan daripada beberapa sudut. Ada Jawatankuasa Peguam Syarie yang meletakkan Penasihat Undang-undang Negeri sebagai Pengerusi dan ada juga Ketua Hakim Syarie, termasuk YDP Majlis dan Hakim Mahkamah Tinggi Syariah. Keahlian tetap, setiausaha, ahli yang dilantik, jumlah ahli dan elauan juga terdapat perbezaan.
- Ini adalah realiti yang ada bagi Peguam Syarie di seluruh Malaysia di mana mereka adalah tertakluk di bawah Jawatankuasa Peguam Syarie Negeri-Negeri.

Badan Berkaitan Peguam Syarie

- Bagi peguambela dan peguamcara, Bar Malaysia adalah badan profesional yang mengawal selia semua Peguambela dan Peguamcara di Semenanjung Malaysia berdasarkan Akta Profesional Undang-Undang 1976. Bar Malaysia adalah mempunyai kuasa dari sudut undang-undang ke atas semua peguam sivil yang beramal di semenanjung Malaysia. Bar Malaysia telah menubuhkan Jawatankuasa Syariah bagi meneliti dan memantau perkembangan sistem perundangan Syariah di Malaysia.
- Selain Bar Malaysia, terdapat juga entiti lain yang ditubuhkan bersifat organisasi bukan kerajaan atau masyarakat sivil iaitu Persatuan Peguam Muslim Malaysia (PPMM). Di beberapa negara maju, selain mempunyai Badan Peguam sebagai badan profesional yang mengawal selia terdapat juga badan bukan kerajaan dalam bentuk pertubuhan atau masyarakat sivil yang berperanan aktif memberikan sumbangan kepada masyarakat umum.

PGSM

- Walaupun tidak terdapat satu badan profesional khas yang mengawal dan mentadbir Peguam Syarie setakat ini, inisiatif bersifat pro-aktif oleh Peguam Syarie ke arah menubuhkan BPS diusahakan oleh Persatuan Peguam Syarie Malaysia (PGSM). Objektif penubuhan PGSM juga secara khusus meletakkan idea mewujudkan undang-undang di peringkat persekutuan iaitu APGS bagi menubuhkan BPS. Sejak penubahannya PGSM terus melaksanakan usaha-usaha bagi merealisasikan hasrat dan aspirasi ini.
- PGSM ditubuhkan pada 2001 dan didaftarkan di bawah Pendaftar Pertubuhan dengan tujuan ke arah penubuhan Badan Peguam Syarie Malaysia. PGSM meletakkan visinya secara khusus ke arah usaha menggubal APGS di samping meningkatkan kualiti Peguam Syarie menerusi latihan dan pendidikan termasuk memastikan kebajikan mereka. PGSM sebagai sebuah pertubuhan yang menaungi Peguam Syarie terlibat secara langsung dengan pihak yang terlibat di dalam undang-undang Syariah seperti Mahkamah Syariah, JKSM, Majlis Agama Islam Negeri dan sebagainya. PGSM juga terlibat secara langsung dalam Jawatankuasa Arahan Amalan JKSM.

Usaha-Usaha ke arah Penubuhan Badan Peguam Syarie

- Usaha-usaha ke arah penyelarasan amalan guaman Syarie bukanlah sesuatu yang baru. Sudah terdapat perbincangan mengenai cadangan transformasi penyelarasan dari segi penerimaan masuk sebagai peguam syarie di dalam mesyuarat Hakim-hakim Mahkamah Syariah di Kuching pada 17-18hb Ogos 1991.
- PGSM telah memulakan perbincangan awal bersama Jabatan Kemajuan Islam Malaysia (JAKIM), Jabatan Peguam Negara serta wakil Negeri dan lain-lain untuk menubuhkan BPS menerusi APGS. Setelah merujuk kepada kerangka perlembagaan dan mendapatkan pandangan pakar undang-undang, dalam mesyuarat pada 4 Mac 2010 di JAKIM, PGSM telah memberikan cadangan supaya menjadikan APGS adalah terpakai di seluruh Malaysia.

Maklum Balas Kerajaan

- Idea penubuhan BPS ini mendapat reaksi positif YAB Perdana Menteri Malaysia dan mengakui keperluan mewujudkan APGS sepetimana Akta Profesional Undang-undang 1976, dan menyebut bahawa penggubalan akta ini akan diusahakan oleh kerajaan.
- JAKIM menerusi Jawatankuasa Teknikal Penyelarasan Undang-undang Syariah dan Sivil juga telah mengambil inisiatif menyediakan Rang Undang-undang Profesional Guaman Syarie Wilayah Persekutuan.
- Jabatan Peguam Negara mencadangkan untuk menggubal Rang Undang-undang Profesional Guaman Syarie Wilayah Persekutuan sebagai model undang-undang guaman Syarie bagi negeri-negeri lain di Malaysia.

Mengapa Perlu Badan Peguam Syarie

- Ketiadaan Badan Profesional khusus Peguam Syarie
- Peningkatan Bilangan Peguam Syarie dan Firma Guaman
- Pentadbiran Peguam Syarie yang tidak seragam
- Bidang kuasa jawatankuasa Peguam Syarie negeri-negeri adalah terhad jika dibandingkan tugas sebuah badan profesional
- Kelayakan Peguam Syarie yang berbeza
- Prosedur Pelantikan Peguam Syarie yang berbeza
- Yuran Peguam Syarie yang tidak seragam
- Kualiti dan Etika Peguam Syarie

APAKAH PENDEKATAN PENUBUHAN BADAN PEGUAM SYARIE?

- Idea BPS adalah bersifat ‘centralised administration’ atau pentadbiran berpusat yang menaungi semua Peguam Syarie di Malaysia sepetimana Majlis Peguam. Namun begitu, realitinya masih terdapat banyak isu yang perlu diambil perhatian khususnya dari aspek kerangka perlembagaan.
- Umumnya, terdapat dua pendekatan untuk menubuhkan BPS iaitu mewujudkan Badan Peguam Syarie Malaysia menerusi Akta Profesional Guaman Syarie yang diluluskan di peringkat Persekutuan atau menubuhkan Badan Peguam Syarie Negeri dengan negeri-negeri meluluskan Enakmen Profesional Guaman Syarie masing-masing.
- Perlu diingatkan bahawa penubuhan BPS ini tidak menghalang untuk mana-mana pertubuhan atau persatuan untuk meneruskan aktiviti dan melaksanakan program-program untuk ahli mereka.

Badan Peguam Syarie Malaysia dan Akta Profesional Guaman Syarie

- Parlimen menggubal APGS dan seterusnya akta ini memberikan kuasa kepada BPS untuk mengawal dan mentadbir semua Peguam Syarie di Malaysia.
- Artikel 76 memperuntukkan Kuasa Parlimen untuk membuat undang-undang bagi Negeri-negeri dalam hal-hal tertentu. Artikel 76 (1) menyebut bahawa ‘Parlimen boleh membuat undang-undang mengenai apa-apa perkara yang disebut satu persatu dalam Senarai Negeri, tetapi hanya seperti yang berikut sahaja, iaitu: (a) bagi maksud melaksanakan apa-apa triti, perjanjian atau konvensyen antara Persekutuan dengan mana-mana negara lain, atau apa-apa keputusan sesuatu organisasi antarabangsa yang dianggotai oleh Persekutuan; atau (b) bagi maksud menggalakkan keseragaman undang-undang antara dua Negeri atau lebih; atau (c) jika diminta sedemikian oleh Dewan Undangan mana-mana Negeri.
- Senarai I, Item 17 (Senarai Persekutuan), juga memperuntukkan bahawa “Pekerjaan profesional selain disebutkan satu persatu secara khusus” adalah termasuk di bawah bidang kuasa perundangan kerajaan Persekutuan.

Isu APGS

Jadual Kesembilan Senarai I: parlimen tidak mempunyai bidang kuasa untuk menggubal undang-undang dengan aspek berkaitan Mahkamah Syariah. Fasal 4 memperuntukkan bahawa ‘Undang-undang dan tatacara sivil dan jenayah dan pentadbiran keadilan, termasuk (a) Keanggotaan dan susunan semua mahkamah selain Mahkamah Syariah; (b) Bidang kuasa dan kuasa semua mahkamah itu; (c) Saraan dan keistimewaan lain hakim dan pegawai yang mengetuai mahkamah itu; (d) Orang yang berhak menjalankan amalan di hadapan mahkamah itu’.

Walaupun Artikel 76 (1) membolehkan Parlimen menggubal undang-undang bagi maksud keseragaman undang-undang, ia masih tertakluk kepada Artikel 76 (3) yang memperuntukkan bahawa ‘Tertakluk kepada Fasal (4), sesuatu undang-undang yang dibuat menurut perenggan (b) atau perenggan (c) Fasal (1) tidak boleh berkuat kuasa di mananya Negeri sehingga undang-undang itu telah diterima pakai melalui suatu undang-undang yang dibuat oleh Badan Perundangan Negeri itu, dan selepas itu hendaklah disifatkan sebagai suatu undang-undang Negeri dan bukan suatu undang-undang persekutuan, dan boleh dipinda atau dimansuhkan sewajarnya melalui suatu undang-undang yang dibuat oleh Badan Perundangan itu’.

Badan Peguam Syarie Negeri dan Enakmen Profesional Guaman Syarie Negeri

Menggubal Rang Undang-undang Profesional Guaman Syarie negeri tertentu dan seterusnya negeri-negeri boleh mengambil model undang-undang ini untuk dijadikan asas kepada enakmen profesion guaman Syarie di negeri masing-masing. Pendekatan ini tidak menimbulkan permasalahan perlombagaan malahan dapat juga menyelesaikan isu konflik antara kuasa negeri dan persekutuan.

Jawatankuasa Teknikal Penyelarasan Undang-undang Syariah dan Sivil yang ditubuhkan oleh JAKIM telah mengambil inisiatif untuk menyediakan Rang Undang-undang Profesional Guaman Syarie Wilayah Persekutuan. Rang Undang-undang ini telah dibentangkan di Persidangan Jawatankuasa Penyelarasan Undang-undang Syariah dan Sivil pada 24-26 Oktober 2017. Rang Undang-undang ini diharapkan boleh menjadi model undang-undang di negeri-negeri.

Pendekatan ini walau bagaimanapun adalah tidak memenuhi hasrat sebenar ke arah penubuhan Badan Peguam Syarie Malaysia. Sekiranya pendekatan ini dilaksanakan maka akan terdapat 14 Badan Peguam Syarie negeri di Malaysia yang diletakkan dibawah Enakmen Profesional Guaman Syarie negeri masing-masing. Ia tidak banyak menghuraikan permasalahan guaman Syarie yang berbangkit tetapi boleh sekurang-kurangnya menyeragamkan dan menyelaraskan dari sudut pentadbiran dan sebagainya.

MODEL BAR MALAYSIA

Di bawah Akta Profesional Undang-undang 1976, strukturnya adalah merangkumi Lembaga Kelayakan Bar Malaysia, Majlis Peguam, Jawatankuasa Bar Negeri dan Lembaga Tatatertib.

Bar Malaysia mempunyai peranan statutori tersendiri yang dinyatakan secara khusus dalam Akta Profesional Undang-undang 1976.

Paragraf 42(1)(b) dan (e) Akta Profesional Undang-undang 1976 menyebut secara jelas perkara ini iaitu “to maintain and improve the standards of conduct and learning of the legal profession and to represent and protect and assist members of the legal profession”.

Bar Malaysia terdiri daripada Majlis Peguam, Jawatankuasa Bar Negeri dan peguambela dan peguamcara.

Majlis Peguam adalah badan eksekutif yang menguruskan, mentadbir, menyelaras dan melaksanakan urusan-fungsi Bar Malaysia.,

Majlis Peguam terdiri daripada Ahli Majlis, Jawatankuasa-jawatankuasa dan Jawatankuasa Bar Negeri.

Ahli Majlis Peguam Malaysia terdiri daripada 38 ahli yang dipilih setiap tahun untuk menguruskan urusan-urusan dan melaksanakan fungsi-fungsi.

Jawatankuasa di Bawah Bar Malaysia menjalankan peranan tertentu mengikut pengkhususan. Sebanyak 44 Jawatankuasa yang ditubuhkan oleh Bar Malaysia dari pelbagai pengkhususan bagi meneliti dan mengkaji serta meningkatkan standard amalan guaman peguambela dan peguamcara.

Terdapat 12 Jawatankuasa Bar Negeri iaitu Johor, Kedah, Kelantan, Kuala Lumpur, Melaka, Negeri Sembilan, Pahang, Pulau Pinang, Perak, Perlis, Selangor dan Terengganu.

STRUKTUR APGS

- Kerangka APGS umumnya dibahagikan kepada bahagian-bahagian tertentu di antara lainnya meliputi peruntukan berikut:
 - Bahagian Lembaga Kelayakan
 - Bahagian Badan Peguam Syarie
 - Bahagian Kemasukan Sebagai Peguam Syarie
 - Bahagian Sijil Amalan Guaman Syarie
 - Bahagian Keistimewaan ('Privileges') Peguam Syarie
 - Bahagian Majlis Peguam Syarie
 - Bahagian kod Amalan Profesional, Etika, Tatatertib dan Disiplin Peguam Syarie
 - Bahagian Prosiding Disiplin
 - Bahagian Upah Peguam Syarie

Peranan BPS

- Peranan BPS ini adalah bersifat menyeluruh bagi mengawal selia Peguam Syarie dan dalam masa yang sama dapat meningkatkan standard profesional dan kualiti Peguam Syarie itu sendiri. Sebagai sebuah badan profesional, BPS bukan sahaja perlu memainkan peranan terhadap Peguam Syarie tetapi juga memelihara maslahah umum melibatkan amalan guaman Syarie. Masyarakat umum, Mahkamah Syariah dan klien Peguam Syarie boleh membuat aduan kepada Jawatankuasa Tatatertib sekiranya mendapati ada kecuaian atau kesalahan yang dilakukan oleh Peguam Syarie.
- Antara peranan penting BPS adalah melaksanakan peruntukan dan mandat APGS, menubuhkan Jawatankuasa Pengurusan, menguruskan proses kemasukan Peguam Syarie, memberi pandangan mengenai undang-undang, menjaga etika dan disiplin Peguam Syarie, menyelia dan mengawal firma guaman, menyelaras bayaran-bayaran, menyediakan latihan dan pendidikan berterusan dan menjaga kebajikan Peguam Syarie.

1. Melaksanakan Akta Profesional Guaman Syarie

- APGS adalah elemen utama dalam penubuhan Badan Peguam Syarie kerana akta ini yang akan memberikan kuasa dan mandat kepada badan profesional untuk melaksanakan undang-undang yang terkandung di dalam akta tersebut seperti Majlis Peguam yang melaksanakan peruntukan undang-undang di bawah Akta Profesional Undang-Undang 1976 .
- APGS juga perlu menyatakan secara khusus dan terperinci penubuhan BPS dari sudut objektif dan kuasa yang diberikan kepadanya sebagai satu-satunya badan profesional yang mengawal selia dan mentadbir Peguam Syarie di Malaysia. Menerusi mandat yang diberikan, BPS perlu melaksanakan APGS mengikut peruntukan-peruntukan yang terkandung di dalamnya.

2. Menubuhkan Jawatankuasa Pengurusan dan Pentadbiran

- Peruntukan Enakmen Pentadbiran Agama Islam negeri-negeri secara umumnya meletakkan jawatankuasa Peguam Syarie yang dianggotai oleh pihak-pihak yang turut memegang jawatan strategik seperti seperti ketua hakim Syarie, ketua pendakwa Syarie, mufti, ketua pendaftar atau jawatan-jawatan lain.
- Amalan ini secara umumnya tidak bersesuaian kerana sepatutnya sebuah badan profesional yang menjalankan peranan Jawatankuasa Peguam Syarie negeri-negeri ini yang dianggotai oleh Peguam Syarie yang berpengalaman dan pihak yang berkelayakan dan sesuai.
- Selain daripada Jawatankuasa ini yang bersifat mengawal selia dan mentadbir Peguam Syarie, BPS juga boleh menubuhkan jawatankuasa khas untuk meningkatkan kualiti Peguam Syarie dan memberikan sumbangan kepada masyarakat seperti mana yang dilakukan oleh Bar Malaysia. Bar Malaysia telah mewujudkan 44 jawatankuasa mengikut bidang dan pengkhususan. Dengan itu, BPS juga boleh mewujudkan jawatankuasa seperti jawatankuasa latihan dan pendidikan, jawatankuasa tatacara jenayah Syariah, jawatankuasa tatacara mal, jawatankuasa amalan sulh dan sebagainya.

3. Menguruskan Prosedur Kemasukan dan Pelantikan Peguam Syarie

- BPS akan menubuhkan jawatankuasa perlantikan khas bagi mengawal selia kemasukan atau perlantikan Peguam Syarie berdasarkan peruntukan undang-undang di bawah APGS.
- Perlantikan Peguam Syarie yang dilaksanakan oleh jawatankuasa lantikan akan menyeragamkan perlantikan Peguam Syarie di seluruh Malaysia. Perlantikan Peguam Syarie yang bersifatkan pemusatan pentadbiran dan pengurusan ini membolehkan Peguam Syarie beramal di seluruh Malaysia tanpa perlu memohon perlantikan di setiap negeri.
- Bukan itu sahaja, ini akan memudahkan pengumpulan maklumat dan data mengenai Peguam Syarie termasuk bilangan firma guaman Syarie di seluruh Malaysia.

4. Memberi Pandangan berkenaan Undang-Undang Syariah

- BPS juga berperanan sebagai antara badan rujukan undang-undang sesuai dengan ikhtisas yang ada. Sebuah badan profesional, BPS boleh memberikan pandangan atau nasihat kepada badan penggubal undang-undang negeri dan persekutuan sekiranya melibatkan penggubalan, pentadbiran dan amalan undang-undang Syariah. BPS juga boleh mengeluarkan kenyataan memberikan pandangan mengenai isu semasa yang boleh membantu masyarakat memahami sesuatu isu itu dengan betul.
- Pandangan atau kenyataan sebuah badan profesional biasanya akan diambil perhatian serius oleh pihak berkaitan termasuk masyarakat umum walaupun ia tidak bersifat nasihat guaman. Pandangan BPS juga sangat penting kepada pihak penggubal undang-undang dan institusi keadilan bagi mendapatkan maklumat dan maklumbalas ke arah menambahbaik sistem perundangan Syariah secara menyeluruh.

5. Menggubal Peraturan dan Kaedah-Kaedah Guaman Syarie

- BPS juga mempunyai kuasa untuk menggubal peraturan atau kaedah-kaedah berkaitan Peguam Syarie. APGS memberikan kuasa kepada Lembaga Kelayakan Peguam Syarie untuk menentukan syarat-syarat yang berkaitan kelayakan individu yang boleh dilantik menjadi Peguam Syarie.
- Walaupun tanpa BPS seperti amalan sekarang, Peguam Syarie boleh memberikan pandangan kepada penggubal undang-undang sama ada secara individu atau menerusi PGSM, ia tidak mempunyai kesan dari sudut undang-undang. Malahan PGSM hanyalah sebuah gerakan badan bukan kerajaan dan tidak berbidangkuasa menentukan apa-apa perkara berkaitan penggubalan undang-undang termasuk peraturan atau kaedah-kaedah Peguam Syarie.

6. Menjaga Etika dan Disiplin Peguam Syarie

- Sebuah badan profesional mesti berperanan untuk memastikan profesion berada pada tahap yang diyakini oleh masyarakat. Oleh itu, adalah menjadi tanggungjawab BPS untuk menjaga etika dan disiplin Peguam Syarie menerusi satu jawatankuasa kawalan disiplin dan etika Peguam Syarie.
- Jawatankuasa Tatatertib ini akan memantau etika Peguam Syarie dan juga menjalankan penyiasatan terhadap aduan-aduan yang diterima daripada klien atau orang awam terhadap kelakuan dan perbuatan Peguam Syarie. Sebagai sebuah badan professional sepaututnya, Kod Etika Peguam Syarie ini dikeluarkan oleh BPS bagi mengawal selia dan menjaga etika dan disiplin Peguam Syarie.
- BPS juga boleh menubuhkan kumpulan wang pampasan seperti Bar Malaysia. Wang yang dikumpul ini boleh digunakan untuk membayar ganti rugi kepada mana-mana pihak yang telah menanggung kerugian akibat kecuaian atau kecurangan Peguam Syarie. Kumpulan wang ini juga boleh digunakan oleh Badan Peguam Syarie untuk pelaburan dan keuntungan ini boleh digunakan untuk menampung aktiviti dan kos pentadbiran Badan Peguam Syarie.

7. Menyelia dan Mengawal Firma Guaman dan Akaun

- Selain pendaftaran firma guaman syarie, BPS juga perlu memainkan peranan untuk menyemak dan mengaudit akaun. Oleh itu, satu peraturan mengenai akaun boleh digubal dan dikuatkuasakan kepada semua firma guaman Syarie.
- Jika sebelum ini, firma guaman Syarie hanya mempunyai akaun pejabat, peraturan mengenai akaun boleh mewajibkan firm untuk mempunyai dan mengasingkan akaun pejabat dan akaun klien.
- Bukan itu sahaja, BPS boleh melantik jawatankuasa khas yang akan menjalankan audit tahunan akaun firma guaman Syarie. Pada masa ini, tiada pihak yang berautoriti menjalankan audit akaun-akaun firma guaman Syarie termasuk jawatankuasa Peguam Syarie negeri-negeri.

8. Menyelaraskan Bayaran-Bayaran berkaitan Guaman Syarie

- Kajian mendapati bahawa terdapat perbezaan yang ketara dari sudut bayaran-bayaran yang dikenakan kepada Peguam Syarie dari satu negeri ke negeri yang lain. Antara yuran yang dikenakan yuran permohonan, yuran pendaftaran dan sijil amalan.
- Amalannya semua yuran ini dibayar kepada jawatankuasa Peguam Syarie negeri-negeri dan jumlah bayaran bagi negeri-negeri ini juga berbeza . Dengan kuasa yang ada, BPS boleh menyelaras yuran-yuran yang dikenakan terhadap Peguam Syarie.
- Semua Peguam Syarie hanya perlu membayar yuran kepada BPS dan tidak lagi kepada setiap negeri. Apa yang lebih penting, yuran ini boleh digunakan untuk BPS mengatur dan menyediakan latihan dan pendidikan berterusan kepada Peguam Syarie termasuk program-program ke arah meningkatkan pengetahuan dan kemahiran Peguam Syarie.

9. Menyediakan Latihan dan Pendidikan Profesional berterusan

- Peguam Syarie mesti memiliki pengetahuan luas dalam aspek undang-undang Syariah terutama undang-undang pentadbiran, substantif dan prosedur.
- Sebuah badan profesional akan sentiasa memastikan ahlinya mempunyai pengetahuan dan kemahiran ikhtisas yang menepati piawaian profesi itu sendiri. Jawatankuasa Pembangunan Standard Majlis Peguam misalnya secara berterusan melaksanakan pendidikan dan latihan termasuk kursus-kursus wajib yang perlu dihadiri oleh peguambela dan peguamcara.
- BPS juga boleh berbuat demikian dan mewajibkan semua Peguam Syarie untuk mengikuti latihan dan pendidikan tertentu. BPS boleh mensyaratkan kepada semua Peguam Syarie untuk melengkapkan latihan tertentu sekiranya ingin memperbaharui sijil amalan guaman Syarie.
- BPS boleh menganjurkan bengkel, seminar, konferen, kolokium, konvensyen, forum dan sebagainya bagi maksud meningkatkan pengetahuan dan kemahiran Peguam Syarie secara berterusan.

10. Menjaga Kebajikan Peguam Syarie

Badan profesional guaman Syarie juga seperti organisasi lain perlu menjaga kebijakan ahlinya. BPS juga perlu melindungi dan menjaga kebijakan ahlinya menerusi skim perlindungan takaful. Skim perlindungan takaful profesional atau ‘profesional indemnity takaful’ yang diwajibkan kepada peguambela dan peguamcara juga boleh dilaksanakan oleh BPS. Skim ini tidak wajib dan firma guaman Syarie tidak mempunyai perlindungan takaful profesional. Ini bukan sahaja dapat melindungi dan menjaga kebijakan Peguam Syarie tetapi juga memelihara kemaslahatan klien.

Selain melakukan pengawasan etika dan pengawalseliaan Peguam Syarie, badan profesional juga boleh menubuhkan jawatankuasa kebijakan bagi membantu meringankan beban Peguam Syarie. Peguam Syarie juga perlu kepada tabungan kecemasan sekiranya sesuatu yang tidak diingini terjadi kepada Peguam Syarie atau keluarganya. Dengan kewujudan jawatankuasa kebijakan dalam BPS akan membantu pada perkara-perkara yang diperlukan oleh Peguam Syarie atau keluarganya. Kebajikan yang dimaksudkan bukan sahaja sekadar kecelakaan diri tetapi turut membantu dalam perkara yang menjeratuhkan kerjaya seseorang sebagai peguam syarie seperti disaman oleh klien akibat kecuaian ketika mewakili anak guam.

11. Menyediakan Khidmat kepada Masyarakat

Selain daripada menjaga kebajikan ahli, BPS juga mempunyai tanggungjawab untuk memberikan sumbangan kepada masyarakat. Kajian menunjukkan bahawa walaupun terdapat peningkatan bilangan Peguam Syarie di Malaysia, direkodkan bahawa masih terdapat ramai yang tidak mempunyai akses iaitu lebih kurang 70 peratus kepada perkhidmatan guaman Syarie yang sewajarnya. Profesional Peguam Syarie perlu memberikan perhatian kepada aspek ini.

Dengan itu, BPS boleh menubuhkan unit atau bahagian bantuan guaman sebagai sebahagian daripada BPS yang boleh memberikan khidmat guaman kepada orang awam. Majlis Peguam sendiri telah mewujudkan jawatankuasa bantuan guaman Kebangsaan dan menyediakan khidmat bantuan guaman secara pro bono. Malah setiap pelatih dalam kamar diwajibkan untuk memberikan khidmat bantuan guaman sebelum boleh diterima masuk sebagai Peguambela dan Peguamcara.

Sekiranya BPS mewujudkan bahagian bantuan guaman ini, maka BPS juga boleh terlibat dengan aktiviti dan inisiatif bersama Yayasan Bantuan Guaman Kebangsaan dan jabatan-jabatan bantuan guaman Malaysia. BPS juga boleh meneroka inisiatif lain bagi memberikan sumbangan kepada masyarakat termasuk melaksanakan program-program berbentuk tanggungjawab sosial seiring dengan keperluan masyarakat.

PENUBUHAN BPS DARI PERSPEKTIF MAQASID AL-SYARIAH

- Penubuhan BPS pastinya menepati hukum syarak dan selari dengan Maqasid al-Syari'ah. Ini kerana BPS dengan kuasa dan autoriti yang diberikan akan dapat menyelesaikan banyak perkara berbangkit berkaitan perundangan Syariah yang akhirnya boleh membawa kepada matlamat penjagaan lima Maqasid iaitu penjagaan agama, jiwa, akal, keturunan dan harta.
- Menerusi sebuah badan profesional khusus bagi Peguam Syarie, pelbagai inisiatif dan penambahbaikan dari sudut pentadbiran dan pengurusan boleh dilaksanakan secara strategik. Peranan yang akan dimainkan oleh BPS ini juga dekat dengan mengangkat prinsip maslahah dan mengelakkan mafsadah.

KESIMPULAN

Sememangnya tidak dapat dinafikan usaha ke arah penubuhan BPS ini bukanlah sesuatu yang mudah tetapi ia tidak mustahil untuk direalisasikan. Isu dan cabaran ini merangkumi aspek perlembagaan dan perundangan yang lain termasuk kemahuan politik. Penggubalan sesuatu akta di peringkat persekutuan juga memakan masa yang panjang dan memerlukan kerjasama daripada negeri-negeri.

Umumnya, terdapat dua pendekatan untuk menubuhkan BPS iaitu mewujudkan Badan Peguam Syarie Malaysia menerusi APGS yang diluluskan di peringkat Persekutuan atau menubuhkan Badan Peguam Syarie Negeri dengan negeri-negeri meluluskan Enakmen Profesional Guaman Syarie masing-masing. Penulis berpandangan sekiranya ruh penubuhan BPS itu adalah bersifat pemusatan pentadbiran secara menyeluruh maka pendekatan menerusi APGS dalam kerangka Artikel 76 (1) adalah yang terbaik. Oleh itu, usaha-usaha untuk mendapatkan persetujuan negeri-negeri perlu dilaksanakan dengan efisien dan berhikmah. Ini boleh dimulakan dengan negeri yang bersifat terbuka dan majoriti besar rakyatnya adalah Muslim seperti Melaka, Kelantan, Terengganu, Pahang dan lain-lain.

Penubuhan BPS akan dapat menyelesaikan banyak isu dan permasalahan berbangkit berkaitan profesion Peguam Syarie di Malaysia dan juga boleh mengangkat martabat profesion menerusi wujudnya sebuah badan professional. Seiring dengan hasrat untuk memartabatkan dan memperkasakan sistem undang-undang Syariah di Malaysia, penubuhan BPS akan menjadi salah satu daripada inisiatif ke arah mewujudkan pentadbiran dan pengurusan Peguam Syarie yang lebih efisien. Sekiranya BPS ini ditubuhkan, ia juga akan menjadikan Malaysia sebagai negara Islam yang terkehadapan dalam mewujudkan badan Professional bagi peguam yang beramal di Mahkamah Syariah.

